

Ірина Чмелик,

кандидат мистецтвознавства, доцент,
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»
(м. Івано-Франківськ)

Iryna Chmelyk,

Candidate of Fine Art, Associate Professor,
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
(Ivano-Frankivsk)

**УДК 378.14:069 (477.86)
ББК 74.58 (4 Укр)**

МУЗЕЇ ПРИКАРПАТТЯ ТА ЇХ РОЛЬ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНІЙ ТА НАУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

THE MUSEUMS OF PRYKARPATTYA AND THEIR ROLE IN EDUCATIONAL AND SCIENTIFIC ACTIVITY OF STUDENT YOUTH

У статті досліджено проблеми становлення музеїв на Івано-Франківщині та охарактеризовано особливості їх діяльності у ретроспективі, починаючи з початку ХХ ст., часу заснування перших мистецьких збірок. Визначено їх функції і значення в навчально-виховній та науковій діяльності студентської молоді. Автор наголошує на необхідності вивчення музейних колекцій та артефактів з метою збереження національної культурної спадщини.

Ключові слова: музей, музейний простір, культурна спадщина, освіта, наука, студенти.

The article explored the problems of museums in the Ivano-Frankivsk region and highlighted the features of their activities at retrospective aspects from the XXth century, when found the first museum collections. It defines functions of museums and their importance in the educational and scientific activity of students. The author emphasizes the need of study of the Museum treasures and artifacts for the purpose of preserving the national cultural heritage.

Key words: Museum, museum space, cultural heritage, education, science, students.

В статье изучены проблемы становления музеев на Ивано-Франковщине и охарактеризованы особенности их деятельности в ретроспективе, начиная с начала ХХ в., времени основания первых художественных собраний. Выделено их функции и значение в учебно-воспитательной и научной деятельности студенческой молодежи. Автор акцентирует на необходимости изучения музейных коллекций и артефактов с целью сохранения национального культурного наследия.

Ключевые слова: музей, музейное пространство, культурное наследие, образование, наука, студенты.

Постановка проблеми. У сучасному глобалізованому суспільстві дедалі частіше постають проблеми загальної культурності, освіченості сучасної молоді, її естетичного виховання та самовдосконалення, самоідентифікації й прагнення до збереження національної культурної спадщини. Увесь спектр цих філософсько-культурних проблем і пріоритетів лежить також у сфері педагогічних наук, адже музеї відіграють важливу роль, як культурно-освітні та науково-дослідні заклади, призначені для вивчення, збереження та використання пам'яток природи, матеріальної і духовної культури, прилучення громадян до надбань національної і світової історико-культурної спадщини. Музеї, як установи сфери культури, виконуючи свої найважливіші функції – комунікативну, пізнавальну, естетичну, не можуть існувати без відвідувачів. Нині актуальною проблемою є не тільки залучити студентську молодь до пізнання музейного простору, але й навчити її працювати з експозиціями, виставковими об'єктами, фондами, збірками, музейними архівами з метою глибокого вивчення й проникнення в суть національного мистецтва, його стильових виявів, архетипів, традиційних для певного регіону. Це є необхідною умовою для збереження та популяризації національного культурного надбання та може бути використане як вражаюче джерело натхнення для майбутніх дизайнерів, модельєрів, живописців, графіків і майстрів декоративно-ужиткового мистецтва, а також стимулюватиме їх до пошукової, збиральницької, дослідницької роботи. Таким чином, наша розвідка ретроспективно відображає становлення і пріоритети функціонування музейництва у регіоні та спрямована на перспективу стати своєрідним довідником для педагогів естетичного циклу загальноосвітніх та вищих навчальних закладів, діяльність яких пов'язана з вивченням історії та збереження культури рідного краю.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми становлення, розвитку та функціонування музеїв Прикарпаття в українських наукових виданнях піднімалися побіжно, тим паче у контексті їх значення в навчально-виховному процесі студентської молоді. Музеї популяризують свою діяльність, видаючи краєзнавчі путівники, проспекти, буклети, каталоги, з яких пунктирно можна почерпнути відомості про історію формування їх колекцій та особливості виставкових експонатів. Серед авторів-упорядників – відомі дослідники народного мистецтва та краєзнавці В. Ласійчук [2], В. Мельник [5], О. Соломченко [10], Б. Ткачук [12] та ін. Втім, нині існує багато проблем, пов'язаних з випуском якісної друкованої продукції, яка б знайомила із колекціями та збірками, висвітлювала

просвітню та наукову діяльністю музеїв. І у першу чергу – це брак фінансування. Останнім часом до науково-популярної літератури з питань функціонування музейної справи долучились альбоми, наукові збірники та монографії. Серед авторів – А. Кратюк [1], В. Мельник [3; 4], В. Полек [8], М. Паньків [7], М. Станкевич [11]. З розширенням спектру засобів масової інформації, відомості про музеї можна отримати з інтернет-ресурсу. Однак тут є своя специфіка: створення професійного музейного сайту – це потужна робота веб-дизайнерів, а у місцевостях, віддалених від обласного чи районного центрів, не завжди існує можливість регулярно наповнювати свої веб-сторінки актуальною інформацією. До того ж така посада ще не передбачена у штаті працівників музейної установи.

Зважаючи на вказані вище аспекти, у статті ставимо за **мету** – дослідити проблеми становлення музеїв на Івано-Франківщині, охарактеризувати їх роботу відповідно до особливостей мистецьких процесів у краї, визначити роль цих установ у художньому житті регіону, а також їх значущість у навчально-виховній та науковій діяльності студентської молоді.

Виклад основного матеріалу та аналіз отриманих наукових результатів. Івано-Франківщина – край, багатий на різноманітні види народного декоративно-ужиткового мистецтва. Саме цим відомі такі його етнографічні субрегіони як Гуцульщина, Покуття, Бойківщина та Опілля. Тож цілком логічно, що вже на зламі ХІХ – ХХ ст. на території Галичини, зокрема на Станіславщині, організовуються перші краєзнавчі музеї та приватні мистецькі колекції. Цьому сприяв активний інтерес до народної культури маловивчених субетнічних спільнот, що зародився під впливом ідей романтизму. Наприкінці ХІХ ст. у Карпати вирушили художники, письменники і заможні туристи, які навіпередки «відкривали» гуцулів та їх дивовижне мистецтво [11, с.149]. З'явився попит на гуцульські вироби, влаштовуються етнографічні та господарсько-промислові виставки, з яких твори закупаються окремими сподвижниками, збирачами взірців народного мистецтва з метою формування власних колекцій. Одночасно виникає потреба в організації музеїв і приватних збірок, де б такі експонати зберігалися й виставлялися на огляд.

Першою у Станіславі була музейна збірка та бібліотека Станіславської греко-католицької духовної семінарії. Заснована при сприянні митрополита А.Шептицького в часи його єпископства у Станіславі (1899-1901 рр.), уже до 1939 р. налічувала близько 20 тис. експонатів [7, с.223]. У 1946 р., після незаконного закриття семінарії, цінні церковні експонати музею були знищені, а частина бібліотечних та архівних фондів передана в обласний архів [8, с.32].

Наступним музеєм у Станіславі, який привернув увагу громадськості та науковців-етнографів, став Покутський музей графа Старжинського, відкритий у 1928 році. Його організатори – відомий польський історик мистецтва Й.Грабовський, скульптор В.Пшедвоєвський, а також доктор С.Хованець. Музейні колекції розміщувалися на першому поверсі у приміщенні міської ратуші.

Особливої уваги науковців-етнографів першої третини ХХ ст. заслуговували музеї, відкриті при навчальних закладах. Так, у 1935 р. при українській гімназії у Станіславі з ініціативи професора І.Голембійовського був заснований Шкільний музей, в основі діяльності якого було покладено виховану, навчальну і розвивальну функції. Його головою був вибраний Р.Смик, який займався впорядкуванням і опрацюванням зібраних гімназистами етнографічних матеріалів, що переважно були присвячені звичаям та обрядам святкування Різдва і Великодніх свят на Гуцульщині. За його сподами, вміщеними у Альманасі Станіславської Землі (Т.2), учні займалися пошуком взірців народних художніх промислів: вишивок, виробів з дерева, шкіри, старого посуду, писанок цього регіону [9, с.55]. Організації музею сприяв фахівець української етнографії, викладач Львівського університету, професор, доктор В.Пашницький. При музеї діяв також Шкільний архів, однак у 1939 р. всі матеріали були знищені у зв'язку із закриттям гімназії.

Аналогічні музеї у 1930-х рр. діяли і при інших навчальних закладах. Це сприяло ознайомленню учнів з мистецтвом рідного краю, збуджувало інтерес до вивчення народної культури.

У 1926 р. з ініціативи культурно-громадського діяча В. Кобринського за підтримки української інтелігенції на основі найбільшої збірки творів народного декоративно-ужиткового мистецтва у м. Коломиї було організовано етнографічний музей, який спочатку іменувався «Український народний музей імені Йосафата Кобринського» (сьогодні це – Коломийський музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Й. Кобринського (далі-КМНМ)). Втім, його офіційне відкриття відбулося 1935 року. У 1939 р. музей став державним, його реорганізовано в Музей Гуцульщини [7, с.223]. Музей мав відділи: історичний, етнографічний, гуцульського та церковного мистецтва, а також музейний архів та бібліотеку. Експозиція, що склалася в основному за рахунок приватних дарунків, розкривала етапи розвитку народного мистецтва Гуцульщини, починаючи з кінця ХVІІІ ст. Найбільші колекції одягу, інтер'єрних тканин, представлені з багатьох сіл регіону, вишивки та зразки орнаментів, згруповані за географічним принципом, з урахуванням найбільш характерних для кожної з місцевостей мотивів, композицій, колірних сполучень та технік виконання [1, с.129]. У музеї виставляються унікальні твори художнього дерева, металу, шкіри, кераміки відомих та незнаних народних майстрів. Не менш вартісними є збірки виробів з бісеру, сиру, народного малярства, ікон на склі, нумізматики, писанок. Незважаючи на те, що КМНМ має спрямування народного характеру, тут знаходиться цінна колекція творів образотворчого мистецтва, зокрема скульптури, живопису та графіки. У фондах музею є праці народних та професійних митців, життя яких пов'язане із Коломиєю, серед них Я. Пстрака, О. Новаківського та учнів його школи: С. Гординського, О. Кульчицької, Я. Лукавецького, М. Мороза, О. Плешкан. Цікава збірка робіт митців-емігрантів, вихідців з Коломиї: М. Радиша, І. Кейвана, В. Петрука, а також колекція полотен прикарпатських художників, що працювали впродовж ХХ ст. (М. Варення, І. Лобода, В. Сидорук, М. Фіголь та ін.).

Окрім найбільших музеїв, у 1930-х рр. у краї існували: Регіональний музей та музейна збірка «Рідної Школи у Рогатині, Музейна збірка Товариства «Просвіти» у Станіславі, Збірка приятелів Гуцульщини у Косові, Збірка Околовичів у Річці, Збірка Гільовського в Яремчі [7, с.223]. Більшість із них були напівзакритого типу, тому відвідини широким колом глядачів були обмежені.

У 1934 р. був заснований музей Гуцульщини у Верховині (колишне с. Жаб'є). Серед його експонатів найбільшу частку займали ужиткові вироби, представлені гуцульськими народними майстрами з художньої обробки дерева, металу, шкіри; вишивки, ткацтво тощо.

З приходом радянської влади на Західну Україну робилися спроби, хоча б візуально, «покрасити» культурну ситуацію і поживити художнє життя. Так, у грудні 1939 р. постановами Тимчасового управління Станіславської області було реорганізовано Покутський музей графа Старжинського у Станіславський історико-краєзнавчий музей (зараз – Івано-Франківський краєзнавчий музей). До вже зібраних фондів долучили експонати зі збірок музею Гуцульщини у Верховині, Рогатинського історичного музею, окремі приватні колекції, серед яких цінними були зібрання книг та творів А. Шептицького. З 1 травня 1940 р. музей був відкритий для відвідувачів.

Під час Другої світової війни музейна діяльність майже припиняється. У 1942 р. були закриті музеї у Станіславі та Коломиї. Експонати були вивезені у різноманітні сховища, вартісні архівні матеріали й мистецькі твори були знищені. Так, на початку війни з колекції Станіславського історико-краєзнавчого музею найцінніші експонати відділів народного мистецтва, нумізматики, архіву завантажили у вагон і вивезли на схід. Більше про них ніхто не чув [6, с.3]. Частину музейних артефактів було пограбовано. Така ж ситуація спіткала й КМНМ. За кордоном опинилися деякі приватні колекції разом з їх власниками, які рятувалися від репресій. Однак після війни, у 1944 р., музей знову запрацював, але відновлення проходило тяжко, оскільки експозицію доводилося заново збирати та оформлювати. Становлення радянської влади не сприяло збереженню артефактів, зібраних у дорадянський час. Унікальні пам'ятки мистецтва та етнографії (живопис, художнє дерево, нумізMATИКА, речі побуту) за вказівкою обласного управління культури було списано і знищено, а ті, яким пощастило вижити, розподілили між іншими музеями. Протягом 1952-53 рр. музей «позбувся» близько 10 тисяч експонатів [7, с.223].

На базі збірки народного мистецтва Гуцульщини, фундатором якої став відомий прикарпатський вчений О.Соломченко, у 1945 р. утворено музей при Косівському училищі декоративного та прикладного мистецтва. Музей став навчальною базою для студентів цього закладу. У його фондах зберігаються зразки художньої обробки дерева відомих у краї народних майстрів, твори керамістів, велика колекція робіт з кольорових металів, вишивки, ткацтва, а також найкращі зразки дипломних проектів та практичних робіт студентів закладу. Сьогодні – це Музей Косівського Державного інституту прикладного та декоративного мистецтва і незважаючи на те, що колекція музею має академічний характер як навчальний підрозділ цього закладу, значення її вже давно переросло свою початкову функцію [10, с.7].

Після Другої світової війни «музейне будівництво» на території України здійснювалося в жорстких рамках ідеологічної цензури та тиску з боку тоталітарного режиму. Особливо важкою виявилася доля закритих храмів, які перетворювали в «музеї культури та атеїзму». При цьому з них вивозили найцінніші ікони, стародруки, архіви. У цей час, у зв'язку з примусовим закриттям в області католицьких храмів, знищено багато скульптурних ансамблів, а з 1960-х і до початку 1980-х рр. методичної руйнації шляхом так званого «музейного освоєння» зазнають недіючі церкви [4, с.70].

Одночасно, протягом 1950-70-х рр., у краї з'явилася найбільша кількість музеїв, що пов'язано з намаганням радянської влади популяризувати музейну діяльність з метою «сатисфакції», відвернувши увагу від закриття храмів, бажання завуалювати справжні наміри комуністичної системи показовим інтересом й опікою народною та професійною художньою творчістю. Після перейменування Станіслава у Івано-Франківськ (1961 р.), на правах відділів Івано-Франківського краєзнавчого музею функціонують: Криворівнянський літературно-меморіальний музей Івана Франка (1953 р.), Торговицький літературно-меморіальний музей Леся Мартовича (1971 р.), Літературний музей Прикарпаття (відкритий 1986 р.), Історико-архітектурний музей у с. Манява (1980 – грудень 1999 р.). Краєзнавчий музей здійснює методичне керівництво громадськими музеями області. Серед них: Меморіальний музей скульптора М. Бринського у с. Долина Тлумацького району (1961 р.), музеї народного мистецтва у с. Яворові (1961 р.), с. Брустурів (1963 р.), с. Космач (1971 р.), Музей народного мистецтва с. Річка (1981 р.), Музей В. Касіяна у Снятині (1982 р.), Музей гуцульської кераміки у с. Пістинь Косівського району (1983 р.), Музей ткацтва у с. Городівці Косівського району (1983 р.), Музей народної творчості с. Чернятин Городенківського району (1984 р.), Картинна галерея Коломиїщини і народних промислів у с. Ковалівці (1985р.), Музей вишивки і ткацтва Запруття в с. Кропивиці (1985 р.), картинні галереї у селах Стратині та Григорів Рогатинського (1985 р.) та с. Сапогова Галицького району (1986 р.), Музей О. Плешкан у Снятині (1990 р.) та ін. Зараз в області налічується понад 60 громадських музеїв [7, с.223]. З метою координації їх діяльності на початку 1970-х рр. при музеї був створений спеціальний науково-методичний відділ. На базі краєзнавчого музею відкрито такі самостійні державні музеї: Крилоський історико-краєзнавчий музей (1960 р.) і Музей народної архітектури Прикарпаття (1988 р.), згодом реорганізовані в Національний заповідник «Давній Галич» (1994 р.).

У 1969 р. як відділ КМНМ було відкрито Музей народного мистецтва та побуту Гуцульщини у Косові. Основу фондів музею складає збірка творів народного мистецтва художника-бойчукіста Є. Сагайдачного, який з 1946 року працював у Косівському училищі декоративного та прикладного мистецтва, а вільний час присвячував вивченню та збиранню унікальних взірців народного мистецтва. У музеї широко представлені твори відомих народних майстрів художнього дерева, кераміки, вишивки, ткацтва та ліжникарства, художні вироби зі шкіри та металу XIX – XX століть.

У 1980 р. в Івано-Франківську відкрито обласний художній музей. Передумова відкриття такого роду інституції «полягала в необхідності заповнити порожнину, яка утворилася на теренах міста внаслідок фактичного знищення традицій пластичної образотворчої культури у воєнний і повоєнний час» [3]. Ініціаторами проекту виступили мистецтвознавець та художник М. Фіголь, тогочасний директор краєзнавчого музею О. Синиця, а також численний колектив івано-франківських митців. Так, 18 травня 1980 р. в приміщенні колишньої культової споруди – барокового Колегіального костюлу Непорочного Зачаття Діви Марії XVII ст., усипальниці магнатів Потоцьких, був відкритий «музей гуцульського пейзажу і портрету». Перша експозиція Івано-Франківського художнього музею демонструвала картини світського характеру кінця XIX–XX століть. Однак, основна робота його працівників була зосереджена на пошуку, дослідженні й реставрації творів сакрального мистецтва Прикарпаття. Протягом 1980-х рр. під час експедицій на Рогатинщині, Рожнятівщині, Калущині, Долинщині, Городенківщині було знайдено кілька десятків

унікальних, часом напівзнищених або перемальованих ікон XVI–XVIII ст., укладено реєстр художніх цінностей у діючих церквах. Вивчено 90 храмів, в яких обстежено й зафіксовано 420 творів церковного мистецтва XVII – початку XX ст. (М. Аронець, В. Мельник). Також, були повернуті скульптури і фрагменти декоративного різьблення майстерні Т. Гуддера і К. Кутченрайтера, вивезені після знищення 1962 р. декоративно-скульптурного оздоблення інтер'єру Колегіати. Фонди також поповнювалися авторськими роботами Й.-Г.Пінзеля, М. Полейовського, Я. Оброцького, Д. Станетті, віднайдені в розорених костелах області. Колекція музею крім творів іконопису, скульптури, має не менш коштовні стародруки, літургійні предмети XV – початку XX століть.

На початку 1980-х рр. почали працювати дві філії музею – художньо-меморіальний музей В.І. Касіяна в Снятині (1982 р.) та музей-пам'ятка архітектури й живопису XVI – XVII ст. (1983 р.), який діє у приміщенні церкви Святого Духа у Рогатині, яка споруджена 1598 року.

У 1987 р. було відкрито Музей Писанки, основою фондів якого стала унікальна колекція писанок КМНМ. Спочатку він знаходився у дерев'яній церкві Благовіщення, а з 2000 р. перенесений до нового, спеціально збудованого приміщення, поблизу центрального корпусу музею. Споруда, виконана у формі яйця-писанки як оригінальної і своєрідної реклами музею, є унікальною і неповторною. Експозиції Музею Писанки були оформлені коломийськими митцями В. Андрушком та М. Ясінським. Тут, поряд із взірцями писанок з різних етнографічних регіонів України, зберігаються також схеми найдавніших писанкових орнаментів, інструменти для розпису, барвники рослинного походження. Особливо виставлені твори уславлених майстрів-писанкарів [2, с.4].

У пострадянський період музейна діяльність у краї розвивається у нових напрямках. Музеї організовують наукові експедиції з пошуку артефактів. На облік беруться пам'ятки архітектури, вивчаються та описуються твори сакрального мистецтва, проводиться їх реставрація. Однак економічне становище держави не сприяє розвитку музейництва. Актуальною залишається проблема експонування творів сучасного мистецтва. З цією метою в м.Івано-Франківську створений Центр сучасного мистецтва, більша частина колекції якого – це твори живопису, графіки й скульптури, інсталяції, що експонувалися на актуальних мистецьких бієнале «Імпреза» (1989-1997 рр.), і були подаровані місту їх авторами.

Сучасний музей відіграє значну роль в естетичному вихованні підрастаючого покоління, адже саме мистецтво, підсилюючи здатність тонко відчувати всі барви життя, дає можливість людині формувати своє смислове поле, орієнтуватись у цінностях сучасного світу, вирізняти високе і низьке, прекрасне і потворне. Музей має неабиякий потенціал в наданні мистецької освіти, забезпеченні культурного дозвілля студентів. Сучасний музей, як простір, що акумулює духовний досвід багатьох поколінь, виступає ідеальним середовищем для естетичного виховання студентської молоді.

Безперечно, нині, коли так багато інформації надходить звідусіль – велика кількість книг, збірок, альбомів, інтернет-ресурсів, ТВ-програм, художніх та історичних фільмів тощо, конкурентоздатність музеїв у впливі на свідомість особистості дитини є досить низькою. Однак, віртуальний світ не може замінити спілкування з «живим» мистецьким твором, передати атмосферу відвідання виставки, презентації, фестивалю чи мистецького перформансу. Тому реальний музейний арт-простір залишається актуальним та затребуваним не тільки у сфері навчання, а й виховання. Відвідання виставки чи музейної експозиції вимагає від студента певного налаштування, навіть дисциплінованості, вміння зосередитися, зануритися у особливу арт-атмосферу і для цього необхідна наявність специфічних знань з історії та типології мистецтва, народної творчості тощо. Тому при введенні студентів до музейного середовища, необхідно враховувати рівень їх підготовки до сприйняття предметної мови культури, адже важливою складовою естетичного розвитку сучасної молоді в музеї є виховання музейної культури, тобто здатності розуміти специфічну мову музею, володіти основами візуальної грамотності тощо. А це – особлива сфера знань, умінь і навичок, опанування якими потребує ретельної та тривалої підготовки.

Музеї, що діють в регіоні, представляють мистецьку спадщину окремих етнографічних спільнот і нації загалом. Представлені в них твори мистецтва – суспільно визнані еталони, вершина творчого здобутку людини та культури. Вони дають певне уявлення про естетичні цінності людства в часі і просторі. Такий багатий культурний пласт може використовуватися у практичній діяльності студентів творчих спеціальностей. Виставки, твори певного спрямування чи жанру, що експонуються у музеях, є неодмінним інспіративним джерелом для студентської молоді. Гармонійно вибудований візуальний простір експозицій дає можливість релаксації та розкриття внутрішніх творчих ресурсів молодих митців.

Розмаїті фонди стають об'єктами зацікавлення молоді, яка готується до курсових, дипломних чи магістерських робіт, доповідей на конференціях, відповідно до профілю чи вибраної теми. Зокрема, живописні та графічні твори прикарпатських митців є у сфері пріоритетів студентів спеціальності образотворче мистецтво, колекції Коломийського чи Косівського музеїв – це своєрідний «храм муз» для тих, хто вибрав спеціальність «декоративно-прикладне мистецтво», у той же час колекції тканин, народного одягу, костюму, писанкові мотиви, стародруки – для різних напрямків дизайну. Мистецтво дає підґрунтя для розуміння візуальних образів, символів світу, на основі якого студенти опановують вміння сприймати, інтерпретувати та оцінювати потік інформації, який до них потрапляє. Результатом відвідання ретроспекцій є написання відгуку про подію (акцію), науковий аналіз мистецького твору, написання рецензій, анотацій та ін. Активізації дослідницької та наукової діяльності студентів сприятиме залучення їх до участі у наукових конференціях, ініційованих місцевими музеями, а пошуковій роботі та формуванню мистецьких навичок роботи із історичними артефактами та пам'ятками – у археологічних експедиціях та розкопках на рівні зі студентами історичних факультетів.

Викладачі можуть використовувати щедрий культурний матеріал із музейних фондів у окремих спец-курсах, розроблених відповідно до спеціалізацій, а також представляти матеріали музеїв на тематичних лекціях про давню та сучасну українську (сакральну та світську) культуру й мистецтво Прикарпаття. Так, представлений

вище ретроспективний огляд з історії музеїв краю може стати у нагоді при вивченні курсів «Регіональні особливості музеїв України», «Мистецтво Прикарпаття», «Філософія мистецтва», «Художня культура» тощо.

Зважаючи на особливості функціонування місцевих музеїв у приміщеннях, які первинно мали інше призначення (Краєзнавчий музей – у приміщенні міської ратуші, художній музей – у приміщенні Колегіати Потоцьких (Костелу) тощо), постає проблема організації простору і пристосування експозиції до конкретних умов. Ще більшою проблемою створення та вигляд виставок постає у невеличких, камерних громадських музеях містечок та сіл. Вони часто влаштовуються людьми, які є далекими від розуміння сучасних вимог, що висуваються до репрезентації музейних збірок. Частково ця проблема вирішена у вказаних музеях, втім, як пропозиція, може розглядатися й розв'язуватися студентами та викладачами у дипломних проектах зі спеціальності «дизайн середовища» з метою пошуку нових, цікавих й неординарних рішень організації музейних й експозиційних площ. Дизайн-проекти, з використанням реальних об'єктів, сприятимуть розумінню студентами завдань, проблем, прив'язаних до реальності, які постануть перед ними у майбутньому, а залучення молодих дипломованих дизайнерів до моделювання музейного простору, сприятиме кращому візуальному вигляду експозиції, допоможе зробити вдалі акценти, приховати окремі недоліки приміщення тощо. На кафедрі дизайну і теорії мистецтва Інституту мистецтв протягом останніх кількох років такі дипломні проекти уже практикуються.

Виховавши шанобливе ставлення до історії, культури у юному віці, відвідання музеїв стає нормою у дорослому житті. І для активного залучення молоді до музейної справи, сьогодні замало традиційної монотонно-завченої лекції музейного працівника про експоновані предмети. Тож для швидкої адаптації функціонування музею до реалій та вимог сучасного молодого суспільства, виникає потреба у оновленні технічного та наукового персоналу музею, зміні кадрової політики у цій сфері. Нині музеї потребують молодих і креативних співробітників. А це, у майбутньому, сприятиме частковому вирішенню проблеми працевлаштування дипломованих випускників мистецьких факультетів та профільних навчальних закладів. Так, скажімо, при Художньому музеї на початку 2000-х рр. діяла група «Форумс», що складалася із випускників художнього відділення Інституту мистецтв. Вони активно шукали нові підходи до залучення відвідувачів, поціновувачів музею, запровадивши при музеї майстер-класи, перформанси, гучні й цікаві виставки тощо. Сьогодні така практика потребує більшої активізації.

Пошук можливостей та нетривіальних підходів до вивчення національної культурної спадщини, зацікавлення та залучення студентів, майбутніх дизайнерів, художників до споглядальної й організаційної роботи у своєрідному музейному середовищі сприятиме раціональному використанню вільного часу, а також стимулюватиме пізнавальну активність студентської молоді. З розширенням можливостей інтернет-ресурсів, важливим джерелом інформації про організацію нових виставок, майстер-класів, оновлення колекцій, зміну фондів стали музейні веб-сайти, а підписки студентів на персональні веб-сторінки музеїв у соціальних мережах (якими так захоплюється сучасна молодь), дають змогу оперативного планування та реалізації екскурсійної діяльності. Таке занурення спочатку у віртуальне, а згодом у реальне естетичне середовище того чи іншого музею, стане спонукою до задоволення інформаційних та естетичних потреб студентської молоді у навчально-виховній та дозвіллевій сферах.

Висновки. Музейна діяльність у краї зароджується на початку ХХ ст., чому сприяв активний інтерес істориків, етнографів, літераторів до народного мистецтва. Впродовж ХХ ст. музейництво активно розвивається, втім, у зв'язку зі складністю суспільно-історичних реалій, не повною мірою розкриває усі свої можливості, функції. Існують проблеми з влаштуванням виставок, експозиційних площ, впорядкуванням фондів, сховищ, умов зберігання артефактів, архівних матеріалів тощо. Зараз найбільшими викликами для музеїв, не лише прикарпатських, є пошук нових можливостей до вивчення національної культурної спадщини, зацікавлення та залучення студентів творчих спеціальностей до роботи у своєрідному музейному середовищі. Важливою місією музеїв у культурному житті краю є влаштування виставок, фестивалів, презентацій, наукових конференцій, пошукових експедицій, які є для студентської молоді потужним науковим плацдармом, осередком їх натхнення та творчості.

1. Коломийський музей народного мистецтва Гуцульщини : Альбом / Авт. – упоряд. О.А. Кратюк. – К.: Мистецтво, 1991. – 208 с.: іл.
2. Ласійчук В. Музей писанкового розпису : Путівник / Авт.-упор. В. Д. Ласійчук. – Івано-Франківськ: Облполіграфвидав, 1989. – 12 с.
3. Мельник В. Івано-Франківський Художній музей: експлікація буття. Історія формування колекції, експозиційно-виставочна діяльність, бібліографія публікацій / В. Мельник. – Рукопис. Відділ рукописів художнього музею.
4. Мельник В. Іконопис і скульптура бароко в новій виставці Івано-Франківського художнього музею / В. Мельник // Артанія. – 1996. – №2. – С. 70-73.
5. Мельник В. Сакральне мистецтво Галичини в експозиції Івано-Франківського художнього музею: Путівник-каталог / В. Мельник. – Івано-Франківськ: Вид-во Лілея НВ, 2007. – 224 с.: іл.
6. Наукові записки Краєзнавчого музею. Випуск 1. – Івано-Франківськ: Світ, 1993. – 168 с.
7. Паньків М. Намітки з історії Івано-Франківського краєзнавчого музею / М. Паньків // Наукові записки Краєзнавчого музею. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2001. – Вип. 5-6. – С. 223-231.
8. Полек В. Майданами та вулицями Івано-Франківська / В. Полек. – Львів: Світло і тінь, 1994. – 90 с.:іл.
9. Смик Р. Шкільний музей і архів при українській державній гімназії у Станіславові / Р. Смик // Альманах Станіславівської землі : Збірник матеріалів до історії Станіслава і Станіславщини. Т.2. / Ред.-упоряд. Б. Кравців. – Нью-Йорк – Торонто – Мюнхен, 1985. – С. 55.
10. Соломченко О. Скарбниця гуцульського мистецтва: Путівник по музею Косівського технікуму народних художніх промислів імені В.І. Касіяна / О. Соломченко. – Івано-Франківськ, Облполіграфвидав, 1987. – 17 с.:іл.
11. Станкевич М. Українське художнє дерево XVI-XXст. / М. Станкевич. – Львів: Інститут народознавства НАН України, 2002. – 479 с.:іл.
12. Ярослав Пстрак. Каталог творів з колекцій Коломийського музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Й. Кобринського / Ред.-упоряд. Б. Ткачук. – Коломия: ВАТ «Коломийська друкарня ім.Шухевича», 2003. – 32 с.: іл.